

PAKKA-hankkeen asukaskyselyn tulokset Takajärven ja Alajärven osalta

Hämeen järviensuojeluyhdistysten yhteiden PAKKA-hankkeen eräänä aktiviteettina oli kysely ranta-asukkaille, mökkiläisille ja muille järven virkistyskäyttäjille. Takajärven ja Alajärven alueella kysely toteutettiin heinäkuussa 2018.

Kyselyyn vastasi yhteensä 33 henkilöä. Alajärveltä vastaajia oli 20 ja Takajärveltä 13. Neljää lukuunottamatta kaikki olivat rantakiinteistön omistajia ja neljä kiinteistönomistajia muualla valuma-alueella, kuten esim. kuivanmaan mökin omistajia tai metsänomistajia.

Vesistön käyttötavoiksi lähes kaikki ilmoittivat mökkeilyn tai asumisen. 14 ilmoitti kalastavansa kesällä ja 4 myös talvella. 21 ilmoitti käyttötavakseen veneilyn ja 28 uimisen. 21 ilmoitti käyttötarkoituksen luistelu, hiihto tai muu talviulkoilu. 23 vastaajaa ilmoitti myös luonnon tarkkailun ja maiseman ihailun. Viisi vastaajaa Alajärveltä ja viisi vastaajaa Takajärveltä ilmoitti käyttävänsä järven vettä kasteluvetenä.

Yhdeksän vastaajaa Alajärveltä ja seitsemän Takajärveltä on suojeluyhdistyksen jäseniä ja kummaltakin järveltä kolme halusi liittyä jäseneksi.

Yhdistykseltä toivottua toimintaa Alajärvellä oli lahtien pohjukoiden niitto, järven rehevöitymisen ja peltovalumien sekä sinilevän torjunta, vesiensuojelu yleensä, kiinteistöjen jätevesiasiat, informatiivisten tilaisuuksien järjestäminen ja kannanottojen antaminen.

Takajärvellä yhdistykseltä toivottiin vedenlaadun seuranta, peltovalumien torjunta, tiedotusta ja valistusta sekä useassa vastauksessa liian nopeiden ja äänekkäiden moottoriveneiden käytön rajoituksia.

Kiinteistöjen jätevesien käsittelyjärjestelmät olivat vastaajilla kunnossa ja oli erilaisia ratkaisuja riippuen käyttötarkoituksesta.

Toiminnasta tiedottamiseen esitettiin seuraavia tapoja: sähköposti, tiedotteen ja nettisivut, Facebook ja blogi, nykyisen kaltaiset jäsenkirjeet, nettisivut, ilmoitustaulut. Yhdistys sai myös kiitosta tehokkaasta viestinnästä ja mökille tuodusta kirjeestä. Kun kysyttiin parasta kanavaa tiedon saantiin, olivat edellä mainitut esillä ja lisäksi mainittiin järviwiki ja paikallislehdet ja suojeluyhdistyksen infot. Lisäksi toivottiin enemmän yhteistyötä osakaskuntien kanssa ja tiedottamista myös tiekuntien kautta.

Vastaajien halukkuus vesiensuojelutoimintaan ilmeni halukkuutena avustaa rahallisesti jäsenmaksuna ja ehkä vähän suurempanakin jäsenmaksuna sekä moni myös ilmoitti halukkuutensa talkootyöhön.

Vastaajien suunnitelmia ja ehdotuksia vesiensuojelutoimenpiteistä seuraavan viiden vuoden aikana olivat mm. valuma-alueelta tulevan kuormituksen vähentäminen, kasvien niitto, juokutus kuriin (Alajärvi), hoitokalastus eli särkikaloja pois nuottaamalla, lisätä seurantaan Takajärveen laskevia ojia kuten Sonnanoja, Takajärvellä perämoottereilla ja vesiskoottereille ajokielto, soilta tulevan kuormituksen vähentäminen.

Järven tilassa tapahtuneet muutokset (veden väri, muu laatu, leväesiintymät, hapettomuus) sai kommentteina Alajärveltä joen rehevöityminen ja kasvamassa yläjuoksulta umpeen, kasvillisuus leviää, sameus lisääntynyt ja sinilevää useammin, hapettomuus lisääntynyt syvänteissä, veden väri tummempi keväällä 2018, ravinteiden määrät lievässä kasvussa. Lisääntyneet hanhet ja joutsenet, vähentynyt sinisorsat, kalat pienenee ja harvenee. Takajärvellä järvisyyhyä esiintyy aikaisemmasta poiketen, kasvillisuus lisääntynyt, useampi vastaus, että veden laatu pysynyt suurin piirtein samana, täplärapukanta vahvistunut ja rantakivien limoittuminen, ei ole levää.

Tarkennuksena edelliseen kysyttiin, mitkä seikat ovat parantuneet tai huonontuneet saatiin Alajärveltä seuraavia kommentteja: Näkösyvyys on huonontunut, melu järvellä vähentynyt sähkömoottorien käytön myötä, viittauksia edelliseen kysymykseen, vesi on ruskeampaa, kaloilta viety juoksutuksilla kutulahdet pois, kun ei ole vettä, matonpesu ja muut pesupuuhat jääneet pois ihmisten harrastuksista, hakkuiden kantojen poisto on ulottunut liian lähelle vesistöä, myös turvetuotantoalueiden veden käsittelyyn pitää kiinnittää enemmän huomiota, yksittäisten kiinteistöjen jätteiden käsittely on parantunut. Takajärveltä ilmoitettiin, että vedenkorkeutta säännöstellään huolimattomasti ja ranta-asutusta haittaavasti, aikaisemmin puhtaissa vesissä viihtyvä kuikka näyttäisi taantuvan, ehkä moottoriveneilyssä on osasyytä. Toisaalta ilmoitettiin, että huviveneily moottoriveneillä ja mattojen pesu on vähentynyt. Verkkojen limoittumista, mitä ei ollut 50- ja 60-luvulla.

Muutoksen syyksi arvellaan, että joessa ei kalasteta eikä veneillä, lämpimät jaksot ja sateisuus, lisääntynyt virkistyskäyttö, maatalouden poistuminen järven rannoilta, sitä on silti nähtävästi liikaa, talonpoikaisjärjen puuttuminen, pelloilta valuvat aineet ja lannoitteet sekä sivuojoista tulevat valumat, veden pintaa laskettu liikaa vuosien saatossa, välinpitämättömyys ja informaatio. Takajärveltä ilmoitettiin veden juoksutusta monin tavoin (laiturit, rantaviiva ja kasvillisuus ovat vaikeasti hallittavissa, kun pintaa säännöstellään), tiedon lisääntyminen, halu pitää huolta järvestä, suo-ojitusten tuoma maa-aines ja ravinteet.

Tällä hetkellä pahimpana vesistön tilaa uhkaavana tekijänä pidetään Alajärvellä seuraavia: joen kasvaessa umpeen veden virtaus on huono, joki tulvii, jolloin veden noustessa pihoihin ja pelloille, vesi vie maa-aineksen mukanaan jokeen; hanhenpaska; yleensä valumat maanviljelyksestä; ilmastonmuutos, sinilevä; juoksutus vähentää kalakantaa. Takajärveltä mainittiin valumavedet, runsas mökkiasutus ja suot; mattojen pesu; veden tummuminen ja limoittuminen, sinilevä, mökkien jätevedet ja moottoriveneily, vahingollisten aineiden joutuminen veteen; isojen yhdistysten jätevesien käsittelyjärjestelmät.

Kysymykseen vesistöjen käyttömuotojen tai -määrien muutokseen tuli seuraavia vastauksia Alajärveltä: Muutama uusi mökki; ei merkittäviä muutoksia; ranta-asutus on lisääntynyt ja kaavan vastaisesti on rakennettu liian tiheästi, kuivakäymälöitä aivan rannassa, koska tontti on liian pieni ym.; piittaamattomuus nopeusrajoituksiin (eräät kalastaja); vapamäärä rajoitettu, joten kalaa ei tule enää juuri ollenkaan; kalastus on vähentynyt luonnollisen poistuman myötä – nuoria ei kiinnosta; veneily ollut aina vähäistä; ehkä veneily on lisääntynyt; vakinainen asutus on vähän lisääntynyt, mutta nyt sekin on estetty, kun ei myönnetä rakennuslupia. Takajärvellä moottoriveneily on lisääntynyt häiritseväksi asti, vaikka valistuneita sähköperämoottorin käyttäjiäkin on tullut; kalastajia eikä verkkoja juurikaan näe; rannat on kaikki rakennettuja, lähes kaikki mahdollinen,

mutta useimmat mökeistä on puuston suojassa, mikä on hyvä. Mökkien määrä on lisääntynyt muutamalla mökillä vuodessa; veneily lisääntynyt.

Vesistöjen lähiympäristössä tapahtuneista muutoksista mainittiin seuraavaa: Alajärven suurin raakaveden lähde Alajoki, joka laskee puhdasta kirkasta vettä Takajärveltä, samenee matkalla Alajärveen ja vaarana on että matkan varrella olevien Kosken ja Hyrvälän kylien joen rantojen asutus lisää joen kuormitusta; Sampo alueen asukasmäärä ja Tervaniemen käyttö; vedenpinnan korkeuden vaihtelulla ei merkitystä joidenkin mielestä, mutta myös ollaan sitä mieltä, että säätely ei ole hanskassa, veden pinta korkeammalle; viemärien kunto ja sijoitus. Takajärvellä Könnönlahden pohjoispuolella on tehty kahtena vuotena peräkkäin päätehakkuita, joiden vaikutusta vesistöön ei vielä tunneta; hakkuut lisääntyneet ja lisänneet ravinnekuormaa; tämän kevään poikkeuksellisen korkea veden pinta.

Järven nykyisen säännöstelyluvan (padottaminen ja juoksuttaminen) sisällön tuntemukseen liittyvä kysymys osoitti, että Alajärven vastaajista 14 ei tuntenut sisältöä ja 6 tunti. Takajärveltä kukaan ei tuntenut.

Veden pinnan korkeuden vaihtelun haitoista tuli Alajärveltä kommenttina joen virtauksen heikkous, vain kerran vuodessa vesi matalalla, kaloilla ei kutupaikkoja, osan mielestä ei haittaa vesistölle, mutta kiinteistöille. Takajärvellä veden pinnan korkeus on aina vaihdellut, 60-luvulla oli kerran puolet matalasta hiekkarannasta kuivilla, keväisin vesi nousee niin korkealle, että se tulee rannalle, eikä pukkien päällä olevaa laituriakaan voi laittaa; myös ranta kuluu jatkuvasti.

Kysyttiin myös valmiutta hyväksyä muutoksia nykyiseen säännöstelylupaan ja -käytäntöön, jolloin kyllä vastaajilta pyydettiin vaikutusta muutoksiin. Alajärvellä veden pinnan vaihteluiden tasoittuminen, 50-luvulla alennettu veden pintaa, pitäisi pitää mahdollisimman korkeana, juoksutukset voisivat olla ajallisesti joustavampia, 10 cm:n muutoksilla ei merkitystä, juoksutus kuriin, veden korkeus saisi olla nykyisellään, selviä ei-vastauksia 2. Takajärveltä esitettiin toive vedenpinnan vaihtelurajat ahtaammiksi ja polttomoottorikäyttöiset laitteet pois järveltä. Ei-vastauksia 3.

Arvio järven tilasta suhteessa muihin alueen vesistöihin vaihteli. Alajärvellä hyvä tai jonkin verran parempi, muutama kommentti arvioi melko samanlaiseksi, mutta puhtaampi kuin Vanajavesi. Muiden järvien tilaa ei tunnettu. Takajärvi todettiin hyväksi (5) ja erinomaiseksi (4) ja yksi maininta paras.

Lähiveden nykyisen tilan vaikutus rantakiinteistön arvoon tuli vastauksia seuraavasti: Alajärvellä 5 arveli, että nostaa arvoa, 11 arveli, että ei vaikutusta ja arveli, että laskee arvoa. Takajärvellä 9 mainintaa nostaa, 2 ei vaikutusta ja 1 laskee.

Kalastajilta kysyttiin kalakannan tilasta (määrä, laatu). Muutamia vastauksia tuli Alajärveltä. Tilaa arvioitiin kohtalaiseksi, mutta myös sekavaksi. Sulkasääski sotkee asioita, istutukset epäselviä, lisäksi kyseenalainen tieto kuhasta, ettei se lisäännä järvessä. Sitä ei ole istutettu useampaan vuoteen, kuitenkin On havaintoja alle 10 cm:n kuhista, voi olla legendaakin; pientä ja harvassa, vaparajoitus on vähentänyt määrää, joten pikku haukien määrä lisääntynyt; vähenemään päin vaikka kalastusta harrastetaan aika vähän. Verkkosäännöt pitävät verkot useimmiten liiterin seinällä; Luolajan

osakaskunta on huolehtinut hyvin istutuksista; roskakala on lisääntynyt. Takajärvellä kalastettu omaan käyttöön heti syötäväksi, saaliit pienentyneet; rapukanta vähentynyt; tila kohtalainen; kalaa tulee entiseen tapaan ja se on hyvälaatuista.

Vapaa sana eli terveisiä suojeluyhdistykselle:

- hienoa, että suojeluyhdistys on perustettu, Tsemppiä toimijoille ja vastaavia viestejä Alajäveltä 4 ja Takajärveltä 3. Lisäksi toivotaan, että paremmin saataisiin ihmiset toimimaan itse. Kiiteltiin myös, että Alajärvellä veneily on ok, kun nopeusrajoituksella saatiin yöllä rälläävät skootterit kuriin. Myös juoksutus tulisi saada kuriin. Kanadanhanhetkin ovat tulleet tutustumaan järveen. Kiiteltiin myös tätä erilaista kyselyä sähköpostien tulvassa.